

Leidraad Zorgportaal

Een handleiding voor elke school Hoger Beroepsonderwijs voor Verpleegkunde (HBOV) die Zorgportaal wil integreren in zijn studieaanbod.

Inhoud

1. Voorwoord.....	4
2. Wat is Zorgportaal?.....	5
3. Een meerwaarde voor studenten, school en maatschappij.....	7
4. Een stappenplan om zorgportaal in uw school te integreren	8
4.1. Bereid u voor	8
4.1.1. Lees deze leidraad	8
4.1.2. Bezoek de website www.zorg-portaal.be	8
4.1.3. Ga te rade bij de scholen die er al mee bezig zijn.....	8
4.1.4. Evalueer of Zorgportaal voor uw school een meerwaarde kan zijn	8
4.1.5. Beslis in team om Zorgportaal te integreren in uw school (of niet)	8
4.2. Organiseer uw school met het oog op de komst van het Zorgportaal	10
4.3. Screen uw toekomstige studenten Zorgportaal	11
4.3.1. De standaardscreening door uw school en de VDAB.....	11
4.3.2. De opvolging van de screening	13
4.3.3. Gescreende profielen	13
4.4. Stem uw lessenkompakket inhoudelijk en didactisch af op de doelgroep en het individu	14
4.4.1. Rekenen	14
4.4.2. Taal	15
4.4.3. Vakken initiatie verpleegkunde	16
4.4.4. Leren leren	16

4.4.5. Sociale en culturele vaardigheden.....	17
4.5. Organiseer stages.....	19
4.5.1. Kijkstage.....	19
4.5.2. sTimul: zorg-ethisch lab.....	19
4.5.3. De verplichte stage.....	19
4.6. Volg uw studenten op via een studentenopvolgsysteem.....	20
4.7. Evalueer uw studenten.....	21
4.8. Beloon ze met een deelcertificaat.....	22
4.9. Evalueer uw project Zorgportaal met klankbordgroepen.....	23
5. Contactpersonen voor Zorgportaal.....	25
6. Bijlagen.....	27

1. Voorwoord

Voor scholen voor verpleegkunde die zorg voor hun studenten hoog in het vaandel dragen

De zorgsector (gezondheidszorg en welzijnszorg) heeft te kampen met een groot tekort aan arbeidskrachten. Er zijn steeds meer zorgbehoevenden, maar steeds minder jongeren die ervoor kiezen om zorg- of verpleegkunde te gaan studeren en later in de sector te gaan werken. Kansengroepen worden vaak niet bereikt. Bovendien haken zij ook vaak vroegtijdig – en dus ongekwalificeerd – af.

Kent u dit fenomeen op uw school? Dan bent u vast geholpen met deze **Leidraad Zorgportaal**. In deze Leidraad leest u

- wat Zorgportaal inhoudt;
- wat de meerwaarde is voor uw studenten, uw school en zelfs de maatschappij;
- wat u vervolgens moet en kunt doen om Zorgportaal in uw school te integreren.

Zorgportaal is in 2009-2010 uitgewerkt, georganiseerd en toegepast door drie scholen: Hoger Beroepsonderwijs Verpleegkunde vzw Ic Dien uit Roeselare, Hoger Beroepsonderwijs Verpleegkunde Sint-Jan - Sint-Jozef (HBOV) uit Brugge en Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth (HIVSET) uit Turnhout, in samenwerking met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en de Dienst Beroepsopleiding (DBO).

Zij willen hun expertise delen met de hogere beroepsopleidingen voor verpleegkunde die ook geïnteresseerd zijn om Zorgportaal in hun school te integreren. Daarom hebben ze deze leidraad (met ondersteunende **instrumenten en/of methodieken**) voor u uitgewerkt.

Hebt u na het doornemen van deze leidraad nog nood aan extra informatie of hebt u nog vragen, blijf er niet mee zitten. U kunt altijd persoonlijk contact opnemen met de aanspreekpersonen Zorgportaal van deze drie scholen en met de VDAB. U vindt hun gegevens achteraan in deze leidraad. Deze personen zullen graag hun ervaringen met u delen.

HBO Verpleegkunde Brugge
Sien Markey
Coördinator Zorgportaal

HBO Verpleegkunde Ic Dien vzw
Monique Willems
Coördinator en coach Zorgportaal

HIVSET
Hilde Gemoets
Domeinverantwoordelijke
Zorgportaal

VDAB
Stefan Bayens
Domeinmanager Social Profit

Dienst Beroepsopleidingen (DBO)
Departement Onderwijs
Rita Dewitte

2. Wat is Zorgportaal?

Veel scholen merken dat studenten¹, vooral zij die tot de kansengroepen behoren, afhaken omdat ze moeilijkheden hebben om werk en studie te combineren, omdat er thuis dingen aan de hand zijn die hun studies in de weg staan, omdat ze onvoldoende Nederlands kennen om de cursussen te begrijpen,... Ze krijgen dan studenten die de opleiding ongekwalificeerd (en meestal ook gedemotiveerd) verlaten.

Met **Zorgportaal** krijgt u als school een **methodiek** aangereikt waarmee u net deze studenten intensiever en op hun maat kunt begeleiden en zo hun slaagkansen drastisch kunt verhogen. Dat heeft niet alleen een positieve weerslag op de uitstroom naar de arbeidsmarkt, maar ook op de instroom in uw school. Toekomstige studenten uit kansengroepen zullen deze extra ondersteuning naar waarde weten te schatten.

De methodiek van Zorgportaal draait rond **drie pijlers**: tijd geven, coachen en intensiever pedagogisch ondersteunen. Met deze drie pijlers kunt u beter tegemoetkomen aan de noden van uw studenten en inspelen op hun elders verworven competenties.

Tijd geven

In Zorgportaal creëert u een **flexibele duurtijd** van de opleiding. Nu de vooropleiding geïntegreerd is in de eerste module van de opleiding gediplomeerde verpleegkundige, hebben vooral de studenten uit de kansengroepen meer nood aan tijd. Tijd om de groeispurong te maken, tijd om te studeren, tijd om de studies en het dagelijkse gezinsleven op elkaar af te stemmen,...

De eerste module kunt u spreiden over één jaar in plaats van over één semester. Deze spreiding maakt het voor uw studenten een meer haalbare kaart om de opleiding voort te zetten. De huidige regelgeving geeft de mogelijkheid om de duurtijd van de modules van de opleiding verpleegkunde te verdubbelen. De studenten worden hierbij niet meer in aanmerking genomen op de tellingsdata die vallen buiten de gebruikelijke duurtijd (omzendbrief SO/2008/04 punt 6)

Coachen op maat

Er is een intensief coachingsysteem, waarbij gewerkt wordt met vaste tutors van de VDAB en de school.

Door middel van intensieve coaching worden o.a. de psychosociale en vakinhoudelijke noden van studenten geïdentificeerd en wordt een geïndividualiseerd programma voor ondersteuning ontwikkeld.

¹ Wanneer we spreken over kandidaten, leerlingen of studenten, dan bedoelen we hiermee zowel mannen als vrouwen. In de tekst gebruiken we de mannelijke variant om de leesvriendelijkheid te behouden

Voor de psychosociale ondersteuning kunnen de studenten doorverwezen worden naar gespecialiseerde instanties, zoals bv. de centra voor algemeen welzijnswerk en de centra voor geestelijke gezondheidszorg.

Voor de vakinhoudelijke ondersteuning kunnen de scholen putten uit een gevarieerd aanbod: reeds bestaande ondersteuning wordt zo nodig geïntensifieerd aangeboden aan studenten uit het zorgportaal. Andere inhouden werden speciaal ontwikkeld voor deze doelgroep (cf. intensievere pedagogische ondersteuning).

Intensiever pedagogisch ondersteunen

Gedurende het eerste jaar ligt het accent vooral op de slaagkansen van de student die plots in een "moeilijker" periode van leven terecht komt: de ene krijgt werk en studie niet gecombineerd, de andere kent niet genoeg Nederlands, nog een andere heeft sociale problemen die het studeren thuis verhinderen,... U kunt hen in deze "moeilijkere tijd" sterker pedagogisch begeleiden door extra opleiding in taal, medisch rekenen, leren leren, sociale en culturele vaardigheden,... à la carte in te roosteren in de namiddag of door tussentijdse evaluaties te houden om de student bij te sturen.

In de tweede module wordt er gewerkt in functie van het volhouden en behalen van een diploma. Op school kunnen de studenten rekenen op extra coaching en ondersteunende gesprekken, alsook studie- en taalbegeleiding. Ook de VDAB blijft ter beschikking om de studenten bij te staan, vooral dan op het psycho-sociale vlak.

Het accent van de opleiding ligt in het Zorgportaal vooral op het procesmatige, maar met blijvende aandacht voor de opgelegde kwaliteitseisen. Dit vraagt een persoonlijke reflectie en een positie-inname met betrekking tot deze evenwichtsoefening van docenten en teams.

Zorgportaal bevat ook een aantal **instrumenten** die een school kan gebruiken om de studenten te begeleiden.

De diverse instrumenten voor de ondersteuning worden in deze leidraad beschreven en ze worden ook ter beschikking gesteld.

3. Een meerwaarde voor studenten, school en maatschappij

Voor de studenten

De drie scholen die Zorgportaal al hebben geïntegreerd in hun werking merken bij hun studenten een enorme persoonlijke groei, of ze nu slagen of niet. De vaardigheden die ze ontwikkelden, zoals plannen en organiseren, gebruiken ze niet alleen in de opleiding, maar ook in hun persoonlijke leven. De succeservaringen die ze krijgen tijdens de opleiding laat hun zelfvertrouwen groeien.

Studenten krijgen tijd, worden gecoacht, ervaren psychosociale en financiële ondersteuning. In deze setting ervaren zij voldoende veiligheid waardoor ze voor zichzelf duidelijke opleidingsdoelen kunnen en durven stellen. Vaak breiden ze die doelstellingen ook uit naar persoonlijke doelen. Ze bereiken veel competenties en krijgen zo – waar het nodig is - hun leven weer op de rails.

Voor de school

Een school met een Zorgportaal brengt een dynamiek teweeg. Theoretische concepten als: “zorg op maat” en differentiatie eisen een directe en concrete toepassing. Scholen worden haast verplicht om die theoretische visie in de dagelijkse omgang en werking concreet en zichtbaar te maken. Wat staat in het schoolreglement? Hoe gaan we om met anderstaligen? Hoe gaan we de kwaliteit waarborgen? Zijn onze readers wel in “klare taal” geschreven?

Dat vraagt creativiteit van de organisatie op zich en van de mensen die in de school werken.

Soms ontstaan er ook spin-offs, zoals bv werkgroepen rond kansengroepen, bijkomende studiedagen, bijscholingen...

Voor de maatschappij

Zorgportaal is een aanzet voor een maatschappelijk debat over kansengroepen, kansarmoede, anderstaligen, oudere studenten en over hoe we ze aan de slag krijgen in de verpleegkunde?

Werkgevers en werkgeversorganisaties werken mee, engageren zich om deze doelgroepen een kans te geven de opleiding succesvol te volgen.

Logischerwijs breng dit een dynamiek op verschillende echelons binnen de sector teweeg.

4. Een stappenplan om zorgportaal in uw school te integreren

4.1. Bereid u voor

4.1.1. Lees deze leidraad

4.1.2. Bezoek de website www.zorg-portaal.be

Op deze website vindt u o.a. getuigenissen van studenten, deze leidraad, intakeformulieren, instrumenten voor pedagogische ondersteuning,...

4.1.3. Ga te rade bij de scholen die er al mee bezig zijn.

U komt dan van hen te weten hoe Zorgportaal in hun school werkt, wat het hen als voordeel of return on investment oplevert, wat het vraagt aan tijdsinvestering, ...

U krijgt daardoor buiten de lijnen van dit stappenplan in ieder geval ook een beeld van hoe Zorgportaal in een school wordt beleefd.

De contactpersonen voor Zorgportaal in de drie scholen, vindt u achteraan in deze Leidraad.

4.1.4. Evalueer of Zorgportaal voor uw school een meerwaarde kan zijn

Hierbij kan je een aantal criteria hanteren, stel jezelf onder andere de volgende vragen:

Hebt u in uw school een groot aantal studenten uit kansengroepen die specifieke ondersteuning nodig hebben?

Zijn er in de streek kansengroepen die u niet bereikt via het reguliere traject?

Bent u de enige school in de buurt die Zorgportaal aanbiedt?

Staat uw school open voor innovatie? Zijn er voldoende gemotiveerde leerkrachten?

Heeft uw school een open en flexibele houding t.a.v. zorgverbreding?

Wilt u een bijdrage leveren aan diversiteit in zorg?

Is er of kan er een draagvlak zijn onder de docenten voor Zorgportaal?

Staan uw partners in uw netwerk ook open voor een nieuw avontuur?

Is dit project financieel haalbaar?

4.1.5. Beslis in team om Zorgportaal te integreren in uw school (of niet)

Antwoordt u op de meeste vragen positief, dan is uw school wellicht klaar voor Zorgportaal. Hierna krijgt u een praktische leidraad over de stappen die u kan ondernemen om Zorgportaal in uw school te implementeren.

4.2. Organiseer uw school met het oog op de komst van het Zorgportaal

Zorgportaal wordt niet zomaar geboren in een school. Daar gaat heel wat voorbereiding aan vooraf. Hieronder vindt u enkele criteria om uw school organisatorisch voor te bereiden.

Het is heel goed mogelijk dat er – in de loop van de expertiseopbouw in verschillende scholen – nog andere criteria “top of mind” worden. Deel uw expertise met andere scholen.

Creëer een draagvlak voor Zorgportaal onder het docenten team

Sommige scholen werken met een team van interne gedreven docenten dat aangestuurd wordt door een coördinator, andere scholen hebben één coördinator die gastdocenten aantrekt om een onderdeel van Zorgportaal uit te werken.

Door het innovatieve van Zorgportaal krijgt elke school de ruimte om zelf uit te zoeken welke structuur, hoe los of vast ook, het beste werkt. Denk ruim en creatief:

Stem uw uurroosters af op de opleidingsbehoeften van uw studenten.

Er bestaan verschillende organisatorische modellen om extra ondersteuning te bieden. Eén benadering bestaat uit het geven van de reguliere vakken in de voormiddag en de extra ondersteuning in de namiddag. Een andere of aanvullende mogelijkheid is dat u extra contacturen per opleidingsonderdeel vak inroostert.

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
voormiddag	Reguliere vakken	Reguliere vakken	Reguliere vakken	Reguliere vakken	Reguliere vakken
namiddag	Taal in 2 groepen	Medische ondersteuning	vrij	Leren leren, ict, relationele vaardigheden...	Rekenen Taal voor anderstaligen

Onderzoek de financiële implicaties.

Gezien er bij het Zorgportaal geopteerd werd om de eerste module te spreiden over 2 semesters moet je zeker rekenen op een extra parttime FTE. Het is dus ook nodig om na te gaan of er eventueel extra financiële ondersteuning mogelijk is in de vorm van subsidies of andere financiële bijdragen.

....

4.3. Screen uw toekomstige studenten Zorgportaal

Alle kandidaat-studenten verpleegkunde worden gescreend voor ze tot het Zorgportaal worden toegelaten. Dat gebeurt op twee manieren: een standaardscreening door de VDAB en/of uw school.

4.3.1. De standaardscreening door uw school en de VDAB

Deze screening gebeurt aan de hand van een uniforme vragenlijst. Bij deze vragenlijst hoort ook nog een lijst met competenties en de omschrijving ervan. De screening gebeurt normaal door de VDAB samen met de school. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de volgende documenten (te vinden in bijlage):

- een algemeen **inlichtingenblad** dat de kandidaat moet invullen tijdens een interview. Dit inlichtingenblad gaat over het privé- en beroepsverleden van de kandidaat.
- de '**lijst met competenties**' en de **omschrijving van de competenties**. Hierop kan de interviewer de competenties van de kandidaat beoordelen in het licht van de opleiding verpleegkunde. De interviewer gaat uit van de competenties die nodig geacht worden 'verworven' te zijn om de cursus te kunnen volgen met een potentieel goede afloop.

Criteria

Op het inlichtingenblad en tijdens het intakegesprek worden de volgende **criteria** bevraagd:

- Vooropleidingen
- Ondersteuning binnen de gezinssituatie en het sociale (vang)net
- Persoonlijke motivatie
- Kennis Nederlandse taal
- Financiële situatie
- Gezondheidsproblematiek - stabiliteit
- Correcte inschatting van het beroep
- Mate van inlevingsvermogen
- Andere elementen die een invloed kunnen hebben op het leertraject

De vooropleiding

Kent de kandidaat de zorgsector al? Heeft hij veel bisjaren gehad? Wat was het niveau van zijn opleiding? Is de kandidaat al met veel opleidingen gestart en heeft hij nooit iets afgemaakt? Heeft hij verschillende diploma's?

Hier kan de interviewer al een eerste keer het kennen en kunnen van de kandidaat inschatten.

De ondersteuning binnen de gezinssituatie en het sociale (vang)net

Hoe heeft de kandidaat een aantal zaken, zoals kinderopvang, georganiseerd? Krijgt de kandidaat de steun van zijn partner? Heeft de kandidaat een sociaal netwerk waarop hij een beroep kan doen?

Alleenstaande moeders met een beperkt sociaal netwerk, die nog niet nagedacht hebben over opvang tijdens vroege en late diensten op stage, die het gevoel hebben dat het allemaal wel zal lukken, worden gewezen op de nood aan organisatie, structuur en regelmaat. Het Zorgportaal geeft hen de ruimte om dat tijdens de opleiding uit te zoeken, de moeilijkheden te ontdekken en grondiger te zoeken naar een combinatie van studie, gezin en eigen leven.

Ook het effect van een studie op een partner wordt grondig besproken. Hoewel de partner heel snel belooft om ondersteuning te bieden op huishoudelijk vlak, beseft hij vaak niet dat drie jaar opleiding lang is. Vaak kan de kandidaat zelf onvoldoende inschatten hoe ernstig deze studie is en welke tijdsinvestering hiervoor nodig is. Ook tijdens het traject zorgportaal zal de kandidaat en diens partner moeten wennen aan andere rollen en opdrachten binnen het gezin.

Persoonlijke motivatie

In de screening wordt gepeild naar de intrinsieke en extrinsieke motivatie van de kandidaat. Naast de extrinsieke motivatie is de intrinsieke motivatie nog belangrijker, want die bepaalt mee dat de kandidaat de meer dan drie jaar lange opleiding volhoudt.

Kennis van de Nederlandse taal

De taal die de kandidaat gebruikt in het gesprek, maar ook de geschreven taal op het inlichtingenblad, geeft soms al informatie over communicatieve vaardigheden. Bij kandidaten met een andere moedertaal dan het Nederlands, wordt gepeild of hun kennis van de Nederlandse taal voldoende is om de opleiding aan te vatten.

De financiële situatie

Het inschatten van financiële draagkracht is essentieel. Soms weet men amper wat de inkomsten en uitgaven zullen zijn, anderen weten het perfect en hebben dat grondig berekend. Voor de kandidaten die er weinig zicht op hebben, is een grondige financiële analyse noodzakelijk. Deze analyse gebeurt bij voorkeur tijdens de screening.

Een te krappe financiële situatie maakt het moeilijker om voldoende aandacht aan de studie te kunnen besteden en de opleiding te vervolledigen. Ook op financieel vlak moet de kandidaat zich ondersteund weten door zijn omgeving, want ook de omgeving ondervindt de financiële impact van deze langdurige studie.

Gezondheidsproblematiek - stabiliteit

In de screening wordt ingeschat in welke mate de fysieke en psychische toestand van een kandidaat een invloed kan hebben op de studie. Voor kandidaten die bepaalde fysieke aandoeningen of psychische problemen hebben, kan het extra moeilijk zijn om de studie vol te houden.

Correcte inschatting van de opleiding en het beroep

Bij de start van een studie van meer dan drie jaar weet de kandidaat vaak niet waar hij echt aan begint. Daarom is het belangrijk dat hij de studielast realistisch en correct kan inschatten, en de weerslag op het gezin. De kandidaat krijgt een aantal vragen voorgeschoteld, zoals: waar wens je te werken? Wat denk je dat je op die afdeling zal moeten doen? Weet je waarom een studie verpleegkunde meer dan drie jaar duurt? De kandidaat verwijst vaak naar een televisieprogramma of naar de romantiek van het beroep, maar de werkelijkheid is iets anders. Daar moeten ze zich voldoende van bewust zijn.

Mate van inlevingsvermogen

De mate van inlevingsvermogen wordt voornamelijk via een concrete casus bevestigd (zie ook intakeformulier). Daarbij wordt de empathie beoordeeld. Empathische competenties zijn belangrijk in het verpleegkundig beroep.

Andere elementen die een invloed kunnen hebben op het leertraject

De voorgeschiedenis van een kandidaat kan gekleurd zijn door ervaringen en situaties die u niet in de standaardbevestiging terugvindt, maar die wel een rol kunnen spelen in het leertraject van de student. Vul dit dan in de screening aan, bv. onder het luik opmerkingen.

4.3.2. De opvolging van de screening

De ingewonnen informatie moet met de nodige discretie worden behandeld en de wet op de privacy altijd gerespecteerd.

Beslissingen genomen door de VDAB of uw school zijn bindend.

Afhankelijk van de resultaten van de screening, kunt u de kandidaten toeleiden naar het reguliere circuit, naar het Zorgportaal of ze eventueel ook weigeren.

4.3.3. Gescreende profielen

Tot nu bestaat het profiel van de gescreende kandidaten voor het Zorgportaal uit:

- Alleenstaande moeders met kind(eren)
- Langdurig werkzoekenden
- Anderstaligen
- Personen met een ontwrichte sociale situaties
- Personen zonder sociaal vangnet
- Personen met een problematisch middelbaar onderwijs beëindigd met of zonder diploma
- Personen met een problematische sociale voorgeschiedenis
- Personen met een tijdelijke medische problematiek
- Personen in een precare gezinssituatie
- Armen (vierde wereld) waarvoor regulier studeren een te ver gegrepen doelstelling is

4.4. Stem uw lessenspakket inhoudelijk en didactisch af op de doelgroep en het individu

Er zijn evenveel beginsituaties als er studenten zijn. U kunt deze zo veel als mogelijk gelijkschakelen door uw studenten ondersteuning te bieden op allerlei vlakken. De meeste studenten in Zorgportaal kunnen deze ondersteuning o.a. gebruiken in

- Rekenen
- Taal
- Vakken initiatie verpleegkunde
- Leren leren
- Sociale en (inter)culturele vaardigheden

Kunt u dit als school niet zelf organiseren, doe dan een beroep op partners zoals het Huis van het Nederlands, het CLB, NT2, basiseducatie, studiebegeleidingsdiensten, ...

Op die manier biedt u uw studenten in Zorgportaal optimale kansen om de vereiste eindcompetenties te behalen.

PS: Uiteraard zullen er nog andere gebieden zijn waarin uw studenten extra ondersteuning nodig hebben. U kunt dan als school ondersteuning op maat geven.

4.4.1. Rekenen

Verpleegkundigen moeten correct kunnen rekenen, voornamelijk om medicatie correct en efficiënt toe te dienen (en uiteraard ook om medicatiefouten te voorkomen). Het is van het grootste belang dat studenten verpleegkunde rekenvaardig zijn.

Hoe krijgt u een inschatting van hun rekenvaardigheden?

- **Neem een rekest af bij de start van de opleiding**
Begin met eenvoudig rekenwerk en evolueer naar moeilijkere vraagstellingen. Aan de hand van de resultaten is het mogelijk om de beginsituatie van de student in te schatten. Op die manier kunt u individueel bijsturen.

- **Maak gebruik van de bundels die u vindt bij downloads**

verpleegkundig rekenen
rekenen 1 zp
rekenen 2 zp

Elke student doorloopt deze bundels op eigen tempo. Op geregelde tijdstippen wordt er klassikaal duiding gegeven.

- **Doe aan peer teaching**
Schakel studenten in die een bepaald rekenniveau hebben bereikt als student-lesgever. Deze studenten nemen daarbij één of meerdere functies over die gewoonlijk door de lesgever worden vervuld. Het gaat over bewust vooraf georganiseerde situaties waarin studenten

leren van en door elkaar. Dit proces wordt door de leerkracht nauwgezet opgevolgd. Het rekenen komt verder aan bod in de verschillende casussen. Op die manier krijgen de studenten zicht op het belang van foutloos kunnen rekenen. Het is de bedoeling dat studenten op het einde van het Zorgportaal het medisch rekenen onder de knie hebben en naadloos kunnen aansluiten in module basis verpleegkunde.

4.4.2. Taal

Studenten vinden Nederlands moeilijk, op verschillende vlakken. In sommige gevallen beheersen ze Nederlandse taal niet of onvoldoende, in andere gevallen weten ze niet hoe ze een verslag of een observatie schrijven. Ze beschikken dus niet over de nodige taalkundige vaardigheden om in eerste instantie aan de eisen van de opleiding en aan die van het werkveld te voldoen. Vooral in de initiatiemodule is het belangrijk om extra ondersteuning in de Nederlandse taal in de lessen op te nemen.

Wat kunt u als school doen?

Gebruik het basispakket Nederlands;

Dit basispakket bevat oefeningen op spelling, grammatica, woordenschat en training van de vaardigheden spreken, schrijven, lezen en luisteren. Er wordt ook gewerkt met vragen die uit de groep komen, bv. hoe maken we een goed verslag? Hoe spellen we het ene of gene woord correct?

Download : taal cursus zorgportaal brugge

- **Maak van de eerste les een interessant kennismakingsmoment en geef daarin specifieke aandacht aan het Nederlands, met bv. taalspelletjes om het ijs te breken. Splits deze groep niet op!**
- **Incorporeer het Nederlands ook in de stage, door o.a. hun lessen te onderbouwen met aangepaste taaltaken.** Laat de studenten
 - o hun medisch-verpleegkundige woordenschat inoefenen en verrijken;
 - o hun observaties mondeling en schriftelijk rapporteren in functie van stageverslagen
 - o werken met verklarende woordenboeken en de 'Groene' woordenlijst (andere naslagwerken : leren leren)
 - o spelling inoefenen met nadruk op het werkwoord (spelling : ' running dictation')
 - o teksten lezen, begrijpen, en schematiseren, ...
 - o een interview, een case, ... voorbereiden en voor de klas brengen
 - o deelnemen aan een rollenspel, een theaterforum, een uitprobeermoment rond communicatie met patiënten, collega's, ... in samenwerking met docent relationele vaardigheden.
- **Splits eventueel, als u dat opportuun vindt, de groepen in twee op: Nederlandstaligen en anderstaligen;**
- **Werk zowel in groep als individueel;**
- **Laat docenten over de lessen heen samenwerken om deelaspecten van hun vak in verschillende lessen te verwerken.**

4.4.3. Vakken initiatie verpleegkunde

In de vakken initiatie verpleegkunde hebben studenten in Zorgportaal vaak nood aan herhaling en extra inoefening, zowel qua theorie als praktijk.

Wat kunt u als school doen?

- **Bouw extra remediëringsmomenten in en gebruik hiervoor bv. het basispakket dat door de drie scholen is uitgewerkt.**

Dat basispakket bevat een aantal casussen die de theorie en praktijk van de initiatiemodule combineren. Ze zijn bedoeld om de verpleegkundige vaardigheden onder de knie te krijgen, gedifferentieerd en op maat.

De casussen zijn geïntegreerd opgebouwd, m.a.w. één casus omvat verschillende thema's: zorgen, methodisch werken, basisprincipes...

De casussen zijn aangepast aan het moment waarop de student zich in het opleidingstraject bevindt. De eerste casussen zijn kleine situatieschetsen. Zij evolueren tot meer uitgewerkte casussen, die later in de module worden gebruikt.

Aan de casussen wordt steeds een opdracht gekoppeld. Ga als docent als volgt te werk:

Laat de studenten de opdrachten in kleine groepjes voorbereiden en uitwerken;

Laat ze in de les voorstellen wat ze hebben voorbereid

Start de praktijkoefening, bv. aan bed;

Geef daar tips, adviezen, bemerkingen;

Geef vooral veel aanmoedigingen.

Laat de studenten zichzelf evalueren na de oefening

valueer zelf het geheel van de oefening

U vindt een casus

Download : summatieve geïntegreerde casus

- **Plan extra contacturen in voor bepaalde vakken**
- **Laat uw docenten voldoende overleggen over de didactiek en de toepassingsmethoden**

4.4.4. Leren leren

De lessen "leren leren" hebben een ondersteunende rol te spelen in de initiatiemodule verpleegkunde.

We merken dat veel studenten het moeilijk hebben om de draad van het studeren (opnieuw) op te nemen, te studeren in een andere taal, te studeren met een leerstoornis

(zoals bv. dyslexie), te wennen aan omvangrijkere pakketten leerstof of om een efficiënte studiemethode te vinden.

Wat kunt u als school doen?

- **Start met enkele klassikale opdrachten om uw studenten een efficiënte studiemethode aan te leren: samenvattingen, mindmaps en schema's maken, leren zoeken op internet, woordenboeken leren gebruiken, een tekst begrijpen, ...**
- **Wissel daarna klasmomenten af met individuele begeleidingsmomenten**
- **Overweeg of studenten elkaar ondersteuning kunnen geven (peer teaching)**
- **Integreer de volgende topics in de klasmomenten:**
 - Info verwerven
 - Info verwerken
 - Stress en faalangst hanteren
 - Motivationale aspecten bekijken

- **Intensifieer de samenwerking met de studiebegeleiding om leerstoornissen individueel aan te pakken**

Daarnaast kunnen nogal wat studenten aan faalangst lijden. Ondersteun de student om zijn faalangst te leren beheersen door:

- Specifieke maatregelen in te bouwen in uw schoolbeleid en een veilig klimaat te scheppen waarin faalangst tot een minimum wordt herleid
- Het onderwerp faalangst bespreekbaar te maken in uw school of klas. U kunt hiervoor de powerpoint gebruiken download : Faalangst.ppt
- Indien nodig, individueel door te verwijzen naar studentenbegeleiding, CLB, CAW of andere deskundige instanties;

4.4.5.Sociale en culturele vaardigheden

Studenten uit kansengroepen hebben enerzijds voortdurend te maken met de eigen cultuur en anderzijds met de cultuur van personen met wie zij tijdens hun opleiding in contact komen. Dat kan leiden tot allerhande gevoelens, o.a. fascinatie, verwondering, onzekerheid en angst. Voor de anderen kan de ontmoeting met de studenten uit Zorgportaal eveneens emotioneel beladen zijn. Cultuurverschillen kunnen op deze wijze een belemmering vormen in contacten met medestudenten, docenten, zorgvragers, verpleegkundigen en andere mensen uit hun sociale omgeving

Via de lessenreeks interculturele communicatie kunt u de studenten bewust maken van culturele verschillen en hen aanzetten tot interculturele communicatie. Door de confrontatie met andere waarden en normen leren ze de eigen waarden en normen in vraag stellen en worden ze aangespoord tot culturele gevoeligheid. Volgende competenties worden nagestreefd:

- redeneren en analyseren vanuit meerdere culturele perspectieven;
- eigen waarden en waarden van de andere onderzoeken en bespreekbaar maken;

- cultuurverschillen herkennen, bespreekbaar maken en er respectvol mee omgaan.

Wat kunt u als school doen?

Geef een inleiding op interculturele communicatie aan de hand van een power point presentatie. Download : Interculturele communicatie.ppt

In deze powerpointpresentatie komen o.a. volgende onderwerpen aan bod: wat is cultuur, oorsprong van cultuur, cultuurbril, menselijke functies van cultuur, cultuurrelativisme, wie is de cultureel andere, interculturele communicatie en cultuurshock.

- **Diep het onderwerp tijdens latere sessies verder uit**
- **Grijp ervaringen op stage, school of thuissituatie aan om intercultureel te leren.**
- **Introduceer het barngospel (een simulatiespel over cultuurbotsingen en communicatiestoornissen in interculturele situaties). Meer info op cis@spelinfo.be of google onder Kwinkslag of Barnga.**
- **Pas de culturele dimensies volgens Hofstede toe. (zie ook de powerpointpresentatie). Over de theorie van Hofstede bestaat een ruime literatuurlijst.**

4.5. Organiseer stages

Stages zijn een essentieel onderdeel van de opleiding HBO verpleegkunde omdat zij uw studenten in wezenlijk contact brengen met de werkvloer. U wacht hier beter niet mee tot de reguliere stage aan het einde van de opleiding, maar u biedt ze beter de gelegenheid om in alle stadia van de opleiding praktische werkervaring op te doen. Zo kunnen uw studenten al vroeg in de opleiding de afweging maken of het verpleegkundig beroep voor hen een reële optie is

Uw methodiek om stages te organiseren kan verschillen van school tot school. U selecteert wel zelf de stageplaatsen en informeert ook de stage- instelling of- organisatie over de doelstellingen en de inhoud van Zorgportaal en over de eventuele nood aan meer intensieve begeleiding (o.a. bij taalproblematiek).

Hieronder vindt u een aantal mogelijkheden om uw stagebeleid gestalte te geven.

4.5.1.Kijkstage

Voor sommige studenten is dit een eerste kennismaking met de werkvloer. Zij worden hierin intensief begeleid en de opdrachten zijn sterk afgebakend.

In terugkomdagen kunnen studenten reflecteren over hun ervaringen tijdens deze kijkstage.

4.5.2.sTimul: zorg-ethisch lab

sTimul: zorg-ethisch lab is een organisatie waarbij ervaren zorgverleners of medestudenten gedurende twee dagen en een nacht zorgafhankelijk worden en ook op die wijze behandeld worden. Gedurende die tijd worden ze 'zo goed als mogelijk' verzorgd door studenten uit een zorgopleiding. Wilt u meer info over deze stage, surf dan naar www.sTimul.be.

4.5.3.De verplichte stage

De stage van de reguliere module initiatie verpleegkunde vormt de eindstage binnen Zorgportaal. Studenten worden hierin begeleid door docenten die niet aan Zorgportaal zijn verbonden. Op die manier wordt de objectiviteit gegarandeerd. In de stage leert de student ook stilaan los te komen van het Zorgportaal, wat uiteindelijk de bedoeling is.

4.6. Volg uw studenten op via eenstudentenopvolgsysteem

Uw studenten behoren tot de prioritaire kansengroepen die interesse hebben voor een opleiding die leidt naar tewerkstelling in de social profit, maar die ook nood hebben aan extra ondersteuning of begeleiding. Omdat studeren voor deze mensen niet altijd vanzelfsprekend is geweest, moeten ze goed opgevolgd worden via hun Technisch-Pedagogisch Dossier en eventueel een Persoonlijk OntwikkelingsPlan (POP), persoonlijke coaching en in verdere ondersteuning in de module verpleegkundige basiszorg. (VB)

Opvolging via een Technisch-Pedagogisch Dossier en eventueel een POP

Om de 10 kerncompetenties van de opleiding verpleegkunde te behalen

Download: lijst competenties en Competentieomschrijving intake verpleegkunde

wordt de student permanent gevolgd via toetsen en examens, begeleid zelfstandig leren, feedbackmomenten, reflectiemomenten, tussentijdse klassenraden, ...

Van dit alles houdt u als school verslag bij. Dat kan in een Technisch -Pedagogisch Dossier. De student houdt zijn ontwikkelingen zelf bij in een POP. Download : Technisch Pedagogisch Dossier ZP.

Persoonlijke begeleiding via coaching

Daarnaast is persoonlijke begeleiding van essentieel belang om die studenten voldoende te bevestigen, hen te helpen om op een efficiënte en haalbare manier studeren aan te pakken, problemen op socio-emotioneel , financieel, vakinhoudelijk,... vlak te identificeren, te zoeken naar oplossingen en zo een optimaal leerklimaat te scheppen en een persoonlijk leertraject uit te tekenen. Opvolgen en coachen gebeurt niet vraaggestuurd. Alle studenten Zorgportaal moeten (verplicht) coaching krijgen. In gesprekken gaat u de stand van zaken na qua studeren, organiseren van de thuissituatie, sociale omstandigheden.

Coaching gebeurt door de coach Zorgportaal, al dan niet in nauwe samenwerking met de VDAB consulente.

Ook hiervan houdt u nauwkeurig de verslagen bij, eventueel als onderdeel van het Technisch-Pedagogisch Dossier. U hebt hier wel het nodige respect voor de privacy van de student.

Verdere ondersteuning in module verpleegkundige basiszorg (VB)

Ook na module initiatie verpleegkunde worden de studenten verder ondersteund, zowel op maat als vraag gestuurd. Ze gebeurt vanaf module VB door de coach Zorgportaal en de studiebegeleiding.

4.7. Evalueer uw studenten

Om de kwaliteit van de opleiding te garanderen en om de studenten voldoende voor te bereiden op de volgende module, organiseert u voor hen dezelfde examens als voor de studenten binnen het reguliere traject.

U evalueert en beoordeelt ze ook op grond van dezelfde vastgestelde criteria.

Om te voldoen aan de regelgeving moet er op het einde van de module initiatie verpleegkunde een evaluatie plaatsvinden die moet bekrachtigd worden met een attest van verworven competenties. De eindbeslissing over het al dan niet geslaagd zijn voor de module, wordt genomen op het einde van de verdubbelde studieduur (omzendbrief SO/2008/04 punt 9).

4.8. Beloon ze met een deelcertificaat

Als de student slaagt binnen het Zorgportaal, dan reikt u hem het deelcertificaat van de module 'initiatie verpleegkunde' uit, conform het reguliere traject.

Dit deelcertificaat geeft toegang tot de volgende module 'verpleegkundige basiszorg'.

Het aangepaste schema met mogelijke certificaten vindt u in de bijlage. Download : Gedifferentieerde certificering na zorgportaal en 2de module HBO def

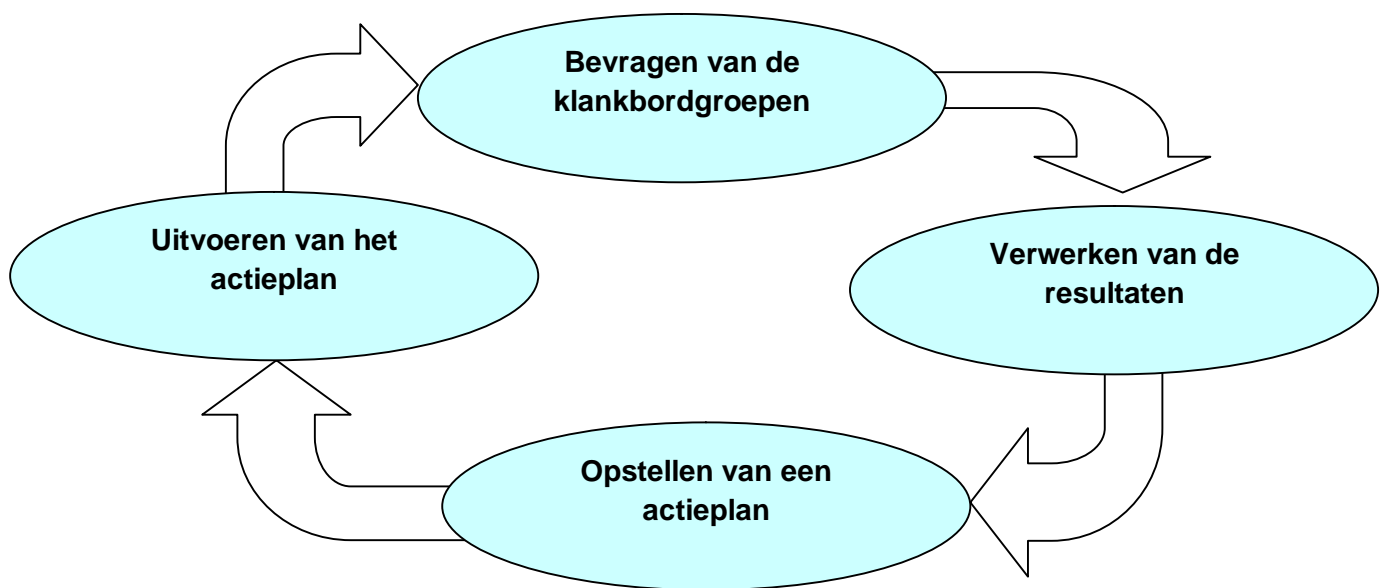
4.9. Evalueer uw project Zorgportaal met klankbordgroepen

Niet alleen de vorderingen van de studenten kunt u evalueren, maar ook het project Zorgportaal op zich.

U kunt dat doen aan de hand van een vragenlijst (cf. bijlage) die alle betrokken partijen binnen en buiten de school laat invullen. Die partijen worden klankbordgroepen genoemd en omvatten: de leerlingen, de docenten de mensen betrokken bij de stages van de leerlingen, de ruime omkadering (vb. ander personeel in de school). Op deze manier krijgt u een duidelijk beeld van hun visie op het Zorgportaal, hun ervaringen en bevindingen. Door het monitoren van de verschillende ervaringen en bevindingen op bredere basis ontstaat er een permanente feedback.

Aan de hand van deze klankbordgroepen ontdekt u knelpunten en kunt u actieplannen uittekenen om deze op te lossen. Zo ontstaat een gevoeligheid voor de eventueel wijzigende behoeften van de belanghebbenden.

Door de feedback kunt u ook anticiperen op mogelijke problemen.

Vb.

Uit de klankbordgroepen is gebleken dat er ook in de tweede module nog nood is aan ondersteuning. Als actieplan kunnen de studenten nu tijdens de tweede module op vraag extra ondersteuning krijgen.

Wat kunt u als school doen?

- **U vraagt de betrokkenen om een vragenlijst in te vullen.**

Elke betrokken doelgroep krijgt een aangepaste **vragenlijst** (Download de vragenlijsten). Aan de studenten deelt u de vragenlijst uit tijdens één van de laatste groepsmomenten.

De andere klankbordgroepen bereikt u persoonlijk via de opleidingsverantwoordelijke. Dit persoonlijke contact verhoogt de respons.

- **U gebruikt andere beschikbare instrumenten om Zorgportaal permanent te evalueren**

- Schriftelijke bevraging (via mailing smartschool, via stageboeken,...)
- gesprekken (via coachgesprekken, groepsgesprekken)
- Overlegvergaderingen(via coördinatiegroepen, kernteams, docentenoverleg)
- Studiedagen, teamdagen

5. Contactpersonen voor Zorgportaal

VDAB

Stefan Baeyens
VDAB Brussel
Keizerslaan 11
1000 Brussel
e-mail: stefan.baeyens@vdab.be
Tel.: 025061616

HBO verpleegkunde IC Dien vzw

Westlaan 99
8800 Roeselaere
Tel.: 051/20 73 54

www.icdien.be

e-mail: info@icdien.be

Contactpersonen:

- Paulette Vandenberghe (directeur)
Paulette.vandenberghe@icdien.be
- Monique Willems (coördinator/coach zorgportaal)
monique.willems@icdien.be

HBO Verpleegkunde Brugge

Koning Albert I laan 6
8200 Brugge
Tel.: 050/30 18 95
e-mail: www.hbov.be

Contactpersonen:

- Herman Cosyns (directeur)
herman.cosyns@hbov.be
- Seen Markey (coördinatorzorgportaal)
seen.markey.hbov.be

HIVSET

Herentalsstraat 70
2300 Turnhout
Tel.: 014/47 13 00

www.hivset.be

e-mail: info@hivset.be

Contactpersonen:

- Daniel Leeten (directeur)
Daniel.leeten@hivset.be
- Hilde Gemoets (domeinverantwoordelijke)
hilde.gemoets@hivset.be

DBO

Koning Albert II-laan 15 2A

1210 Brussel

Tel 02 553 87 00

Contactpersoon:

Rita Dewitte

6. Bijlagen

Lijst downloads

- 1 basistekst theaterforum.doc
- 2 Inlichtingenblad Sollicitatie.doc
- 3 Interculturele communicatie.ppt
- 4 leren leren zorgportaal.doc
- 5 taalcursus zorgportaal brugge.doc
- 6 verpleegkundig rekenen.docx
- 7 VRAGENLIJST CURSISTEN.doc
- 8 VRAGENLIJST DOCENTEN.doc
- 9 VRAGENLIJST RUIIMERE OMKADERING.doc
- 10 VRAGENLIJST STAGE.doc
- 11 intakeformulier verpleegkunde.doc
- 12 Gedifferentieerde certificering na zorgportaal en 2de module HBO
- 13 lijst competenties.doc
- 14 Competentieomschrijving intake verpleegkunde.doc
- 15 rekenen 2 zp.doc
- 16 rekenen 1 zp.doc
- 17 Faalangst.ppt
- 18 pop HBOV 2009-2010.doc
- 19 portfolio ic dien.doc
- 20 summatieve geïntegreerde casus.doc
- 21 Technisch Pedagogisch Dossier ZP blanco.doc
- 22 Verpleegkundig rekenen.doc

Achterflap

Met de steun van het Europees Sociaal Fonds en de Koning Boudewijnstichting

Editie

VDAB, DBO
IC Dien Roeselare, HBOV Brugge, HIVSET Turnhout

